

Бойправ А. В.¹, Крижанівський О. А.²

¹Студентка гр. 102М., кафедри архітектури та просторового планування

Національний авіаційний університет, Київ

e-mail: vitalevna_99@ukr.net

orcid.org/0000-0002-3007-2166

²Доцент кафедри архітектури та просторового планування

Національний авіаційний університет, Київ

e-mail: kryzhanovsky3@gmail.com

orcid.org/0000-0001-8108-6149

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В АРХІТЕКТУРІ ДОЗВІЛЬНИХ УСТАНОВ

© Бойправ А.В., Крижанівський О.А., 2022

<https://doi.org/10.32347/2519-8661.2022.24-25.133-139>

Анотація. В статті було проведено дослідження стильових, функціональних та об'ємно-просторових рішень існуючих зарубіжних дозвільних закладів. Виявлено, що однією з найважливіших складових при проектуванні такого типу установ, є створення сприятливої та запам'ятовуючої атмосфери. Адже, для розвитку, навчання, відпочинку поза межами основних освітніх закладів важлива атмосфера, що не пригнічує, а навпаки спонукає до подальшого розвитку особистості. Щоб досягти цілісної композиції будівлі, архітектор повинен в першу чергу, враховувати цільову аудиторію, містобудівну ситуацію, клімат, рельєф, місце розміщення об'єкту, його розташування в системі міста таким чином, щоб він гармонійно поєднувався, доповнював або ставав акцентним поряд з існуючою забудовою. Також, доведено, що колірне рішення є важливим для таких типів установ, адже колір може собою як привернути увагу, так і відштовхнути людину, сформувавши неріємні відчуття та відразу від об'єкту споглядання. В статті акцентована увага на багатофункціональні зарубіжні об'єкти, які поєднують в собі не тільки дозвільну та культурну але й спортивно-оздоровчу функцію. Стисло описуються архітектурні, функціональні та об'ємні рішення, матеріали оздоблення та використання сучасних технологій кожного об'єкта. Розглядається поєднання та взаємодія між собою різних видів розвитку, відпочинку, спорту та навчання в одній будівлі, комунікація між ними, організація спільного та роздільного (автономного) доступу до кожного з них. Досліджено виконання будівельних норм щодо інклюзивності, організацію горизонтальних та вертикальних комунікацій, навчальних приміщень, зон відпочинку в будівлі та на подвір'ї відповідно до потреб відвідувачів, з обмеженими можливостями. У висновках висвітлюються основні тенденції проектування установ дозвілля та сучасні прийоми архітекторів.

Ключові слова: центр дозвілля, архітектура, сучасні тенденції, дозвілля, розвиток.

Постановка проблеми

Останнім часом, проектування дозвільних установ набуває все більшої популярності у світі. Адже зі стрімким розвитком різних видів діяльності людини, створюється потреба у створенні дозвільних установ, які б поєднували у собі різноманітні способи дозвілля та розвитку здібностей людини. А існуючі заклади дозвілля є одноманітними в своїх об'ємно-планувальних рішеннях та функціональним призначенням, а отже, певною мірою не враховують і, відповідно не задовольняють потреб у розвитку, та відпочинку сучасної людини.

Аналіз останніх досліджень публікацій

Тема проектування центрів дозвілля не є новою, так чи інакше аналізом та дослідженнями закладів культури та дозвілля займались: Белинь Т. І., Ковальський В. П., Редькина І. Л., Абрамович В.С., Шпаковська В. Т., Кисла, Т.М., Кузьменко, Кравченко, А.М., Т.Ю., Сафронова О. О., Сергеева О.В., Куцевич В.В., Ушаков, М.С., та інші.

У статті О. А. Горностаєва та С. В. Акопника, проаналізовано основні поняття сфери дозвілля, розглядається проблематика нововведення в підходах до прогресивних форм дозвілля та їх відображення у архітектурі. Досліджуються види дозвілля та потреби людини, за допомогою яких можна створити ідеальну форму та умови для комфортного та продуктивного розвитку особистості. Оглядаються соціальні форми дозвілля, які впливають на створення багатофункціональних культурно– розважальних центрів. Прослідковуються соціально-економічні процеси в суспільстві, які стимулюють появу нових типів і функцій будівель (Горностаєв О. А та Акопник С. В., 2018, с. 193-199).

Мета статті

Метою статті є дослідження та виявлення сучасних тенденцій в архітектурі дозвільних установ, на прикладі зарубіжного досвіду проектування.

Виклад основного матеріалу дослідження

Аналіз зарубіжних існуючих архітектурних рішень дозвільних установ, допоможе встановити основні тенденції формування зовнішнього вигляду та планувальної структури, дослідити поєднання образу та функціонального наповнення приміщень будівель даного типу.

У сучасних закладах дозвілля та культури проектуються приміщення різного типу функціонального призначення: вестибюлі, виставкові, лекційні, концертні, лекційно-інформаційні зали, зони відпочинку, гурткові кімнати, фізкультурно-оздоровчі приміщення, зони споживання їжі та відпочинку. Також передбачаються відпочинкові простори за межами будівлі: зони проведення масових заходів, відпочинкові та рекреаційні. Наприклад Дозвіллевий центр "Долина Фенікс" (Рис. 1), що розміщений в Китаї. Він має площу 65000 м², на ній розмістились 4 зали для кінопереглядів, концертна зала на 1000 місць, в якій передбачена можливість влаштовувати не тільки класичні китайські опери, а і сучасні високотехнологічні постанови, молодіжний навчальний центр на 4000 учнів, художня галерея, танцювальні та спортивні зали, і багато іншого.

При проектуванні будівлі архітекторами було використано багато сучасних еко-технологій. Серед них, основними є: озеленення дахів, його ще називають Green roof; системи, що використовують сонячну енергію, і великий, комплекс систем по використанню водних ресурсів (не тільки дощову воду, але й води каналу, що проходить повз сам комплекс); система природної вентиляції та правильної інсоляції приміщень.

Сам комплекс виконаний у вигляді декількох незалежних будівель у формі неправильних багатокутників з гострими кутами, що з'єднуються між собою переходами. Фасади облицьовані панелями чотирьох кольорів таких як, білий, синій, червоний та жовтий, які хаотично розміщені, на вікнах влаштовані декоративні ґрати.

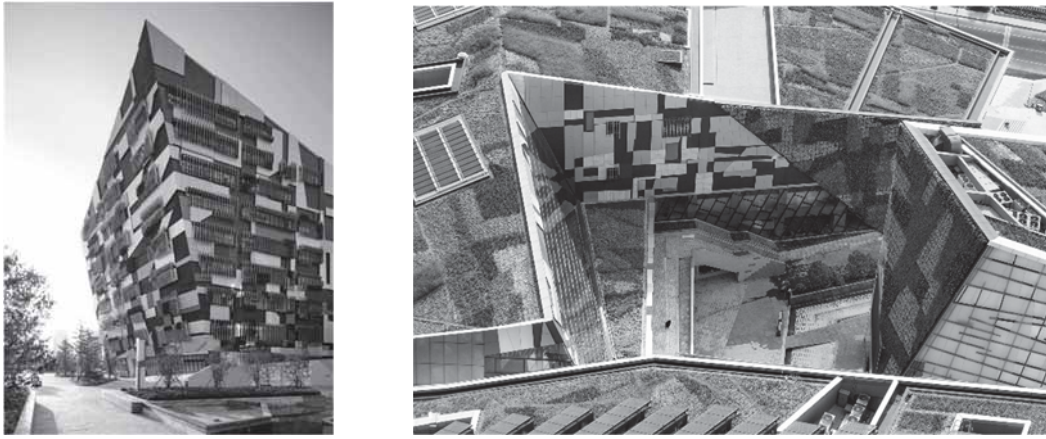

Рис.1. Центр дозвілля «Долина Фенікс» (David Basulto, 2014. Phoenix Valley. [online]
Доступно: <<https://www.archdaily.com/521682/phoenix-valley-studio505>>
[Дата звернення 27 червня 2022].)

Іншим цікавим прикладом є Спортивно-дозвіллевий центр Saint-Cloud, який знаходиться в Сен-Клу, Франція (Рис. 2). На площі 1600 м² розмістились такі групи приміщень: невелика гімназія, центр дозвілля, відкритий тренувальний майданчик та альпіністські стінки (спортивна група приміщень). Будівля представляє собою вертикальний набір площей для занять (невелика гімназія, центр дозвілля, відкритий майданчик та альпіністські стінки), що поєднуються між собою спільними коридорами, але за потреби мають ізольовані, окремі входи.

Центр виконаний у кубічній формі зі збірних несучих панелей, литого та тонованого бетону, великої кількості кольорового, тонованого застклення (що використовується на головному фасаді) та прямокутних різнокольорових фасадних панелей (використана широка палітра червоних, зелених, рожевих, помаранчевих та жовтих кольорів). В будівлі всі коридори, проходи та пандуси передбачені широкими та просторими, майже в 3 рази більше ніж зазначено в нормативних документах. Завдяки широким проходам, створюється додатковий простір, пересування людей стає більш комфортним та безпечним, не створюється дискомфорт. Велика кількість застклення на даху та в приміщеннях забезпечують потрапляння максимальної кількості природного освітлення, що скорочує споживання електроенергії. Також тоновані фасади, виконують захисну функцію від яскравих сонячних променів.

Рис.2. Центр спорту та дозвілля Saint-Cloud (MAXX, 2009. CENTRO PARA EL DEPORTE Y EL OCIO EN SAINT-CLOUD – KOZ ARCHITECTES – FRANCIA. [online] Доступно: <<https://simbiosisgroup.net/archives/9215>>
[Дата звернення 27 червня 2022].)

Ще одним яскравим прикладом є Студентський центр дозвілля університету Цинцинаті, США (Рис. 3), який являє собою не одну будівлю, а цілий комплекс, в якому знаходяться: басейн, велика

спортивна зала, студентський гуртожиток на 225 чоловік, 6 навчальних аудиторій, кафе, їдальні, та навіть відкриті трибуни для футбольного стадіону, що знаходиться поруч. Сам центр складається з трьох об'ємів, що поєднуються між собою: малий застеклений об'єм, в якому розташовуються два басейни, скалодром та гімнастичний зал; вигнутий навчальний об'єм, що доповнюється перфорованим сталевим захисним екраном від сонячних променів; найбільш закритий об'єм студентського гуртожитку. Фасади виконані зі скла, бетону, фасадних панелей та особливості додає незвичайна форма об'єкту та різної конфігурації вікна.

Рис.3. Студентський центр дозвілля університету Цинцинаті (Ltd. "Archi.ru", 2006. Студенческий досуговый центр университета Цинцинатти. [online] Доступно: <<https://archi.ru/projects/world/217/studencheskii-dosugovyi-centr-universiteta-cincinnati>> [Дата звернення 27 червня 2022])

Рис.4. Центр дозвілля та спорту, від архітектурного бюро ACXT (David Basulto, 2008. Sports and Leisure Centre / ACXT. [online] Доступно: <<https://www.archdaily.com/7391/sports-facilities-for-colegio-vizcaya-acxt>> [Дата звернення 27 червня 2022].)

Центр дозвілля та спорту, від архітектурного бюро ACXT, що знаходиться в місті Лангеро, Іспанія, дуже гармонічно вписується в оточуюче середовище своєю формою, що нагадує композицію різних за висотою пагорбів (Рис. 4). Будівля виконана з використанням великої кількості застеклення з ефектом сатину, що попереджає потрапляння агресивних сонячних променів у зали для плавання та бетонних блоків.

Об'єм пагорбів, зумовлений внутрішнім наповненням, тобто: в кожному піднесенні знаходиться приміщення різного функціонального призначення (універсальний спортивний зал, що трансформує в зал для концертів, гімнастичний зал, басейн), а під кожним згином розмістились

приміщення, які не вимагають значної висоти (офісні приміщення, сауна, багатофункціональні приміщення). Таким чином дах утворює форму природного рельєфу. Дах облицьований штучною травою та має тепло-, звукоізоляцію з мінеральної вати товщиною 10 см. В центрі, передбачено об'єднану вхідну зону, як для відвідувачів спортивного так і для відвідувачів дозвілєвого комплексу, відсутність бар'єрів в коридорах та проходах, що не будуть створювати перешкод на шляху прямування відвідувачів.

Останнім часом стає популярним поєднання дозвілля, спорту та готельних установ. Одним із таких прикладів став Центр дозвілля Glass Mill в Лондоні, що об'єднує в своїй структурі дві студії танцю, тренажерну залу, клубні кімнати, конференц-зали, скалодром, сауну, баню, дитячі кімнати та готельну частину (Рис. 5).

Рис.5. Центр дозвілля Glass Mill (Johannes Bühlbecker, 2013. Glass Mill Leisure Centre in London. [online] Доступно: <<https://moresports.network/glass-mill-leisure-centre/?lang=en#!>> [Дата звернення 27 червня 2022].)

В будівлі враховані всі інклюзивні вимоги, навіть зона басейну запроєктована для зручності пересування людей з інвалідністю. Кольоровий фасад, що притягує погляди відвідувачів та залишається в пам'яті був запроєктований разом із місцевим художником Філом Коем, спільними зусиллями був створений цікавий головний фасад, що піднімає настрій. При влаштуванні фасаду було використано 1400 скляних кольорових панелей, що мають гарну звукоізоляцію, та підсвічуються зсередини для надання певної легкості образу будівлі. Фасад, що виходить на відпочинкову зону на подвір'ї, простий, повністю зашкленений, з білими вставками, що дозволяє споглядати події, які відбуваються у навколишньому середовищі. Частина будівлі, що містить в собі готель більш стримана, складається із зашкленених поверхонь та кольорових скляних панелей м'ятого кольору.

Висновки

В результаті аналізу зарубіжного досвіду проектування установ дозвілля, можна прийти до висновку, що в першу чергу архітектори вибирають нестандартні образні та кольорові рішення для своїх проєктів, щоб вони створювали сприятливу атмосферу для відпочинку, розваг, розвитку, навчання та спорту.

Отже можна виділити такі, основні тенденції в архітектурі дозвілєвих установ: багатофункціональність; поєднання декількох видів дозвілля; використання простих та екологічних матеріалів, простих геометричних, біонічних, природних та параметричних форм; поєднання яскравих або монотонних кольорних рішень; використання нових екологічних систем по використанню енергії сонця, води, вітру; дотримання правильного режиму інсоляції; корисне використання площі даху, для відпочинку, озеленення; врахування рельєфу та містобудівної ситуації;

влаштування універсальних приміщень, що мають змогу трансформуватись за потреби. Дозвільні установи – це можливість поєднання різних типів відпочинку, дозвілля, розвитку та навчання, образ таких будівель має відповідати напрямку діяльності, привертати увагу та запам'ятовуватись.

Бібліографія

1. David Basulto, 2014. *Phoenix Valley*. [online] Доступно: <<https://www.archdaily.com/521682/phoenix-valley-studio505>> [Дата звернення 27 червня 2022].
 2. David Basulto, 2008. *Sports and Leisure Centre / ACXT*. [online] Доступно: <<https://www.archdaily.com/7391/sports-facilities-for-colegio-vizcaya-acxt>> [Дата звернення 27 червня 2022].
 3. Johannes Bühlbecker, 2013. *Glass Mill Leisure Centre in London*. [online] Доступно: <<https://moresports.network/glass-mill-leisure-centre/?lang=en#!>> [Дата звернення 27 червня 2022].
 4. Ltd. "Archi.ru", 2006. *Студенческий досуговый центр университета Цинциннати*. [online] Доступно: <<https://archi.ru/projects/world/217/studencheskii-dosugovyi-centr-universiteta-cincinnati>> [Дата звернення 27 червня 2022].
 5. MAXX, 2009. *CENTRO PARA EL DEPORTE Y EL OCIO EN SAINT-CLOUD – KOZ ARCHITECTES – FRANCIA*. [online] Доступно: <<https://simbiosisgroup.net/archives/9215>> [Дата звернення 27 червня 2022].
 6. Горностаев О. А., Акопник С. В., 2018. Дослідження середовища дозвілля в архітектурі. Архітектурний вісник КНУБА, №16, с. 193-199.
-
1. David Basulto, 2014. *Phoenix Valley*. [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/521682/phoenix-valley-studio505>> [Date of reference 27 June 2022].
 2. David Basulto, 2008. *Sports and Leisure Centre / ACXT*. [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/7391/sports-facilities-for-colegio-vizcaya-acxt>> [Date of reference 27 June 2022].
 3. Johannes Bühlbecker, 2013. *Glass Mill Leisure Centre in London*. [online] Available at: <<https://moresports.network/glass-mill-leisure-centre/?lang=en#!>> [Date of reference 27 June 2022].
 4. Ltd. "Archi.ru", 2006. *University of Cincinnati Student Recreation Center*. [online] Available at: <<https://archi.ru/projects/world/217/studencheskii-dosugovyi-centr-universiteta-cincinnati>> [Date of reference 27 June 2022].
 5. MAXX, 2009. *CENTRO PARA EL DEPORTE Y EL OCIO EN SAINT-CLOUD – KOZ ARCHITECTES – FRANCIA*. [online] Available at: <<https://simbiosisgroup.net/archives/9215>> [Date of reference 27 June 2022].
 6. Gornostaev O.A., Akopnik S.V., 2018. Research of leisure environment in architecture. *Architecturnyy visnyk KNUBA*, №16, p.p. 193-199.

A.V. Boiprav¹, **O.A. Kryzhanivskyi**²

¹*Student gr. 102M., Department of Architecture and Spatial Planning*

National Aviation University, Kyiv

e-mail: vitalevna_99@ukr.net

orcid.org/0000-0002-3007-2166

²*Associate Professor of Architecture and Spatial Planning*

National Aviation University, Kyiv

e-mail: kryzhanovsky3@gmail.com

orcid.org/0000-0001-8108-6149

MODERN TRENDS IN THE ARCHITECTURE OF LEISURE FACILITIES

© *Boiprav A.V., Kryzhanivskyi O.A., 2022*

Abstract. The research of stylistic, functional, volume and space solutions of the existent foreign leisure facilities was carried out in the article. Special attention was paid to the analysis of the latest research and publications dedicated to the leisure facilities and personal development. It was discovered that one of the most important aspects in designing of such institutions is creating of a favourable and memorable atmosphere. The atmosphere that doesn't oppress is especially important for the development, education and recreation beyond the main educational institutions. In fact such atmosphere must motivate for the further individual development. To again a complete composition of a building first of all an architect must consider the target audience, the urban planning situation, the climate, the relief, the location of the object, its planning in the city system to be a harmonious part or to become a notable object together with the existing building. The purpose of the article is to explore and reveal the modern trends and peculiarities of architecture of leisure facilities. The article focuses on the multifunctional foreign objects that combine not only leisure and cultural functions but also sports and health. It shows the architectural, functional and volume decisions, the decoration materials and use of modern technologies of each object. The article also reveals the combination and interaction of different kinds of development, recreation, sports and education in one building, their communicating and organization of general and separate access to each of them. Implementation of building regulations regarding inclusivity, organization of horizontal and vertical communicating of study rooms, recreation zones in the building and outside it according to the demands of the visitors with disabilities were also studied in the article. The conclusions highlight the main trends in designing of leisure facilities and modern architectural techniques.

Keywords: leisure center, architecture, modern trends, free time, development.